

V SPOMIN NA MOJEGA ŠTRICA DUHOVNIKA ANTONA ŠKULJA

Gospod Žup. ANTON ŠKULJ

r. 2. marca 1924

† 9. aprila 1983

Ob 100. obletnici njegovega rojstva in ob lanski 40. obletnici njegove smrti: roj. 2. 3. 1924, umrl 9. 4. 1983.

ŽIVLJENJE IN DELOVANJE

Pokojni gospod župnik Anton Škulj se je rodil v Zagorici pri Fovčevih očetu Jožetu in mami Mariji. Bog jima je naklonil 7 otrok. V tistem času je bila smrtnost med otroki precej visoka. Tako si je tudi pri Fovčevih Gospodar življenja izbral 3 majhne dečke in jih vzel k sebi v večno domovino. Štirje so odrasli: Anton, Stane, Marija in Ema. Anton, Tone, kot so ga imenovali, je bil od vseh otrok, ki so ostali živi, najstarejši.

Kot pri večini družin v tistem času tudi pri njih ni bilo razkošja. Se je pa ob večerih iz slovenskih domov slišala večerna molitev, ki je bila istočasno hrana za dušo. Slišala se je tudi pesem, ki je ljudem dajala radost in jim dvigala duha. Dajala jim je moč za življenje. Poleg tega mama Marija ni bila prav trdnega zdravja. Imela je hudo astmo in je posledično umrla v starosti 65 let. Gospod Anton (v nadaljevanju stric Tone) je bil zelo priden in bister učenec. Učiteljem na Vidmu ni bilo vseeno zanj. Takratni ravnatelj je k Fovčevim poslal

Tonetovega učitelja. Svetoval jim je, naj fanta pošljejo na nadaljnje šolanje v ljubljansko gimnazijo. Seveda so domači želeli drugače: fant naj bi čimprej začel delati. Zanj se je po tem dogodku zavzel njegov stric po mamini strani, Ignacij Žgajnar, doma s Ceste, ki je bil duhovnik. Njemu gre zahvala, saj je bil prav on tisti, ki je stricu Tonetu nudil moralno in finančno podporo za šolanje v Ljubljani.

Šolanje je prekinila 2. svetovna vojna. Mladeniči v Škofovih zavodih so dobro poznali tedanje razmere in so bili seznanjeni o vsem dogajanju doma in po svetu. Vedeli so, da v Slovenijo prihaja boljše življenje. Zato se je kot domoljub, ki se zaveda vrednosti izročila svojih prednikov: vere, poštenosti, delavnosti in domovinske ljubezni, že na realki, nekdanji gimnaziji, priključil k borcem za slovensko domovino. Ni bil za tujca, ki bi gospodaril na naši zemlji, niti za peterokrako zvezdo, ki prinaša ljudstvu duhovno siromaštvo, uničenje vere in temelji na strategiji idealizma.

Bojevanje, pretepi, zasliševanja in poniževanja na terenu in v zaporih so ga delali klenega in še bolj zavednega človeka. Nekaj mesecev po končani 2. svetovni vojni mu je končno uspelo oditi iz domovine, in sicer skozi Italijo z ladjo v Argentino.

Kot pričevalec v knjigi Franca Ižanca, Odprti grobovi je opisal vso kalvarijo, ki jo je preživel v času vojne. Konec njegovega pričevanja v omenjeni knjigi je dokaz, da je bil stric Tone človek z veliko začetnico: človek luči, človek velikonočnega ognja, ognja ljubezni prav do vseh ljudi, tudi ognja ljubezni do tistih, ki so mu povzročili mnogo hudega. In navsezadnje je bil človek ognja hvaležnosti.

Takole je zapisal: »Zahvalim se javno sveti Devici Mariji, Materi božji, za čudovito rešitev. Ne rečem čudežno, čeprav sem o tem globoko prepričan.

Mojim preganjalcem je iz srca že zdavnaj odpuščeno in jim želim vse dobro.

Bogu pa tudi zahvala za vse preizkušnje in trpljenje, ki sem ga temeljito potreboval in ga še potrebujem.

Če bi bilo v tem pričevanju kaj žaljivega za kogar koli ali bilo zapisano v slabem razpoloženju, naj bi vsi bralci tolmačili, da v tem pričevanju ni bilo tega namena.«

Kot mi je v enem izmed pisem napisala njegova kuharica gospa Silva Škulj (njegova daljna sorodnica), je bil stric Tone tako kot vsi begunci nadvse hvaležen gospodu J. Juanu Hladniku, da jih je sprejel v Argentino pod svoje okrilje in zaščito. Sam gospod J. J. Hladnik je šel osebno do takratnega argentinskega predsednika Juana Perona, da mu je odobril sprejem beguncev. Na pokojnega strica Toneta je imel zelo lep spomin lani umrli duhovnik slovenskih korenin v Argentini g. Mirko Grbec. G. Mirko je bil nekaj časa pri župniku stricu Tonetu za kaplana. O njem je pripovedoval s posebnim navdušenjem. Dejal mi je, da je prav čutil strica Toneta, kako mu srce vneto gori za vero in pripadnost slovenskemu narodu, za katerega se je boril in na koncu bil prisiljen iti v tujino, če je hotel ostati živ.

V Argentini je dokončal študij in 13. januarja 1952 v Cerkvi Marije Pomočnice Kristjanov v Ramos Mejii v Buenos Airesu prejel mašniško posvečenje. Podelil mu ga je škof Gregorij Rožman. Mašniškega posvečenja sta se udeležila tudi pokojni prelat dr. Alojzij Odar in semeniški spiritual dr. Filip Žakelj.

Stric Tone kot dušni pastir in dobrotnik

Pokojni stric Tone je kot novomašnik najprej služboval kot kaplan v Re Medios De Escalada. Kot mi je pripovedoval in ga opisal g. Mirko Grbec, je bil stric Tone nadvse zanimiv človek. Dejal je, da je bil izredno moder in iznajdljiv. Imel je tudi velik smisel za humor. Zato je bil priljubljen ne samo pri Slovencih, ampak tudi pri argentinskem ljudstvu. Povedal mi je zanimiv primer, kar je še potrdilo njegovo pripovedovanje o stricu Tonetu:

V času kaplanovanja je imel poroko. Ni bilo organista, ni bilo pevca, ni bilo cerkovnika. Za vse je bil sam. Kar sam je sedel za orgle, zaigral je in zapel. Nato je opravil mašo s poročnim obredom in na koncu ponovno sedel za orgle in zapel.

Tudi botrstvu se ni odrekel. Kar nekaj jih je, katerim jim je bil birmanski boter. Med drugim so njegovi birmanci nečak Stane, Jose Juan Tomincu in Pavle Novak, ki je zdaj duhovnik lazarist. Služboval je kot župnik v Moronu. To je župnija v Buenos Airesu.

Znal je prositi za denar: predvsem za popravilo in zidavo novih cerkva, za reveže, brezdomce in berače. V času njegovega župnikovanja je bila v Moronu sezidana nova cerkev. Ob priliki blagoslovitve nove cerkve 11. maja, po prazniku lujanske Matere Božje, na dan, ko po navadi množice vernikov romajo v narodno svetišče v Lujanu, je bilo vse drugače. Mogočna bazilika je bila ta dan rezervirana za Slovence.

Takrat je argentinski narod začutil, da se dogaja nekaj popolnoma drugačnega, kot so bili vajeni. Vse je bilo bolj slovesno, lepo pripravljeno, vse lepše in bolj urejeno. Čutili so, da se dogaja nekaj lepega, višjega, svetega.

Po maši je bil duhovni nagovor. Sledila je procesija, litanije in blagoslov. Pri procesiji so nesli najprej križ, sledile so 3 zastave: slovenska, argentinska in papeška, takoj za njimi pa tri Marijine podobe: svetogorska, brezjanska in lujanska.

Kot župnik je deloval tudi v San Luis Lujanu v cerkvi sv. Jožefa. Tu je deloval 11 let. Tukaj je začel in deloval g. Juan Hladnik, vse do svoje smrti leta 1965. Po smrti gospoda J. Hladnika je njegovo delo prevzel stric Tone. Zavzel se je, da so g. J. Hladniku uredili grob v notranjosti cerkve. Stric Tone je to cerkev popolnoma prenovil. V notranjosti cerkve je dal narediti poslikavo križevega pota, katerega delo je zaupal slovenskemu umetniku. Na hribu v San Luis Lujanu je dal napraviti lesen križev pot s štirinajstimi postajami, katerega delo je zaupal slovenskemu umetniku g. Žirovniku.

V Lanusu je 13. januarja 1977 obhajal 25. obletnico mašniškega posvečenja.

Stric Tone – usmiljeni Samarijan

Ko so v Lanusu prenavljali staro šolo, ni dovolil, da bi jo v celoti porušili. En del je moral ostati takšen, kot je bil: za reveže in berače. Zavedal se je, da v nasprotnem primeru reveži ne bi imeli vstopa v novozgrajene prostore. Nekoč je bil zatožen škofu, da je v tem prostoru opita oseba. Stric Tone je škofu dejal, da niso vredni, da so sploh še duhovniki, če takšno osebo vržejo ven. Pregovoril ga je, da ta oseba ni samo opita, ampak tudi slabotna in bolehnata. Potem ga je gospod škof sam odpeljal k zdravniku. Stric se je ves čas zavedal, da graditi mostove revežem ni le humano delo, je veliko več: je izvrševanje Jezusovega nauka.

Gospa Ivica, nečakinja njegove kuharice, je povedala, da je bil stric Tone zelo radodaren. Če je dobil npr. nove čevlje, jih je dal revežu. Sam je nosil stare in ponošene. Če je dobil novo srajco, jo je prav tako podaril revežu. Ko so mu kupili nov plašč, ga je takoj oddal siromaku. Ob priložnosti, ko so mu kupili novo obleko, je njegova kuharica dobesedno držala strica in obleko na njem, da je v njej ostal oblečen, kot se spodobi za posebne slovesnosti.

Vedno je govoril, da oni z roba preživetja potrebujejo, ne on, ki ima vsega dovolj.

Ni bil na razpolago le revežem. Tudi drugim, ki so potrebovali nasvet ali pogovor, je bil vedno pripravljen pomagati. Znal je tudi koga spraviti v dobro voljo. Bil je res družaben človek. Naj mu Bog odpusti, če je prižgal kakšno cigareto. To je opravičeval tako, da ga ljudje lažje sprejemajo in poslušajo, če se občasno na ta način z njimi poistoveti.

SKRB ZA POVEZOVANJE IN OHRANJANJE SLOVENSTVA

Izobraževanje in celostna skrb o izseljenskem življenju

Stric Tone je bil aktiven in je sodeloval na srečanjih, ki so bila organizirana, zaradi napredka in razvoja slovenske skupnosti v Argentini. Po pripovedovanju g. Mirka Grbca so se teh

srečan] udeleževali škof Gregorij Rožman, profesor Ivan Ahčin, slovenski teolog, katoliški sociolog, publicist in politik, profesor v begunskih taboriščih, profesor Lado Ludovik Lenček in župnik g. Anton Škulj.

Največ so razpravljali o narodnem, kulturnem, družabnem in verskem življenju slovenskih izseljencev v Argentini ter o slovenskih domovih v Argentini, ki so glavna središča za Slovence (Društvo Slovenska pristava, Hladnikov dom, Naš dom San Justo, Slomškov dom, Slovenski dom in Slovenska hiša).

BOLEZEN IN PREZGODNJA SMRT

Na cvetno nedeljo leta 1983 je imel neznosne bolečine. Po sveti maši, ki jo je s težavo opravil, mu je prijatelj, neki fant, priskrbel zdravnika. Ta mu je napisal napotnico za sprejem v bolnišnico. Gospod škof je poklical reševalce, da so ga odpeljali v bolnišnico v mestu San Luis. Z njim je šla njegova kuharica teta Silva. Takoj za njima sta prišla tudi škof in prelat g. Grbec, s katerim sta bila najboljša prijatelja. Gospod Mirko ga je spovedal, mu podelil sveto hostijo in ga mazilil. Dokler je bil v bolnišnici, ga je škof vsakodnevno obiskoval. Ko se mu je stanje vidno slabšalo, je posredoval, da so ga z letalom prepeljali v bolnišnico v Buenos Airesu. Gospod Grbec, njegov zemeljski angel varuh, je šel takoj za njim. Prav tako tudi njegova kuharica teta Silva. Stric se mu je zaupal in mu dejal: »Zdaj gre pa zares«! Še enkrat je prosil za podelitev svetih zakramentov. Takrat je bil še pri polni zavesti. Seveda je g. Grbec to storil. Po operaciji ni več govoril. Občasno se je še prebudil. Na veliki petek dopoldne je bil še zadnjič za kratek čas pri polni zavesti. Teta Silva je ob njem molila kesanje. Videla je, da je z njo stric molil v duhu, saj je občasno premikal ustnice. Na veliko soboto, dve uri pred njegovo smrtjo, je teta Silva še bila pri njem. Imela je vtis, da stric Tone počasi in spokojno zapušča ta svet. Ob treh popoldne je stric Tone za vedno mirno zaspal in se preselil v večnost.

Položen je bil v sveto argentinsko zemljo pri cerkvi v Lujanu, kjer je nazadnje deloval kot župnik. Po preteku petih let so ga prenesli v notranjost cerkve Svetega Jožefa v Lujanu, in sicer 14. maja 1990, v grob pokojnega mons. Janeza Juana Hladnika.

Bil je luč svetlobe, ki je izžarevala toploto. Ni hodil z zaprtimi očmi. Hodil je kot Božji otrok z odprtimi očmi in srcem. Doživel je tudi vso težo in bolečino velikega tedna. Zdaj naj se veseli pri Njem, ki mu je vdahnil življenje. Z razlogom!